

Mødet den 17. Novbr. 1910.

(For lukkede Døre).

Fraværende: Jakob Jensen, N. Joh. Laursen, J. C. Petersen og Rahr.

1. (J. Nr. 438—1910). Meddelelse fra Formanden angaaende **den elektriske Bane** mellem Aarhus og Randers.

Formanden erindrede om, at Sagen sidst var blevet behandlet i Byraadet i Oktober 1909, og at Byaadet da havde vedtaget at garantere for 1 Million Kr. paa Betingelse af, at Banen blev ført Vest om Riis Skov over Byens nordvestlige Jorder til Mølleengen. Da man var klar over, at denne Fordring vilde medføre en betydelig Merudgift ved Anlægget, vedtog Byraadet samtidig at bemyndige de Medlemmer, der skulde optræde paa Byens Vegne, til at gaa til en Garanti paa $1\frac{1}{4}$ Million Kr., hvis det skulde vise sig nødvendigt. Ved Forhandlinger mellem de interesserede Kommuner viste det sig imidlertid snart, at Aarhus ikke kunde slippe med mindre end $1\frac{1}{4}$ Million, hvis Sagen ikke straks skulde strande, idet der alligevel kom til at mangle Garanti for 150000 Kr., som man i Øjeblikket ikke saa Udvej til at fremskaffe. Omtrent samtidig blev der indgivet Andragender til de to Amtsraad om Tilskud. Den

27. Oktober vedtog Randers Amtsråd at tegne sig for 200000 Kr. paa Betingelse af, at Anlægskapitalen var sikret, og at der var Sikkerhed for, at den til Banen nødvendige Elektricitet kunde skaffes for 7 Øre pr. Kilowatttime. Aarhus Amtsråd nægtede derimod bestemt i dets Møde i November Maaned at træffe nogen Afgørelse, før det havde hørt Ingeniørforeningens Mening om Anlægget og Banens Rentabilitet. Banens Forretningsudvalg vedtog imidlertid, at det i hvert Fald ikke foreløbig vilde henvende sig til Ingeniørforeningen, idet det allerede havde henvendt sig til Etatsråd Kier og Ingeniør Bruun om Assistance og derfor ansaa det for unødigt, ja uheldigt at henvende sig til andre Autoriteter. Desuden ventede Taleren for sit Vedkommende et bestemt Afslag fra Ingeniørforeningen, navnlig for Rentabilitetens Vedkommende, da det maatte siges at ligge udenfor Foreningens Omraade at paatage sig Ansvar i saadanne Tilfælde. Forretningsudvalget vedtog derefter at gaa til Ministeriet for offentlige Arbejder med Forespørgsel om, paa hvilke Vilkaar Koncession kunde forventes. Den daværende Minister for offentlige Arbejder var gunstig stemt for Planen, men afløstes snart efter af Minister Weimann, der viste sig at være ret ugunstig stemt. I det hele taget syntes det, som om man fra de københavnske Baners Side, endog gennem Ministeriet, modarbejdede Sagen. Først den 30. April 1910 fik Forretningsudvalget et Slags Svar, der dog kun bestod i en Meddelelse om, at Ministeriet ikke kunde svare, før det havde faaet yderligere Oplysninger, navnlig om Elektricitetsværket og Banens Endestationer. Da Spørgsmaalet om Elektricitetsværket var langt tilbage, kunde man for denne Dels Vedkommende kun indsende

de tilstedeværende Udtalelser fra Professor Rung, der var traadt i Stedet for Ingeniør Bruun, men med Hensyn til Endestationerne henvendte Udvalget sig til de i Randers og Aarhus nedsatte Byraadsudvalg, og der skete for Randers Vedkommende en meget betydelig Ændring, der medførte, at Stationen fik en særdeles central Beliggenhed. For Aarhus Vedkommende skete der ikke nogen væsentlig Forandring, men Linien blev omlagt noget ved Christiansbjerg, saaledes at Terrænforholdene blev noget heldigere. Derefter gik Sagen atter til Ministeriet, og ved Forhandling med den nuværende Trafikminister, der i det hele stillede sig meget velvillig, opnaaedes der helt gode Resultater. Sædvanligvis fik Privatbaner ikke Ret til at transportere Gods mellem Endestationerne, men da denne var den første elektriske Bane, fik Udvalget Løfte om, at alt Gods med Undtagelse af egentlig Vognladningsgoods, som man iøvrigt helst vilde være fri for, maatte forsendes mellem de to Endestationer. Sagen havde under dens Behandling i Ministeriet været sendt til Erklæring af Statens tekniske Tilsyn med Privatbaner og til Generaldirektøren, og af disse Autoriteters Udtalelse fremgik det, dels at de forskellige Poster var ansat passende, nogle endog højt, og at man hvad Rentabiliteten angik i Hovedtrækkene kunde slutte sig til Etatsraad Kiers Beregninger, dog mente man, at Tallene for Persontrafikken ligesom ogsaa for den gennemgaaende Trafik mellem Aarhus og Randers syntes højt ansat. Dertil maatte imidlertid bemærkes, at Endestationen i Randers senere var kommet til at ligge overordentlig centralt, og at det for Aarhus Vedkommende dog ikke kunde siges, at Stationen ikke kom til at ligge centralt. Efter at Forretnings-

udvalget havde faaet disse Oplysninger samt Ud-
kast til Eneretsbevilling, henvendte det sig atter
til Aarhus Amtsraad, der nu bevilgede et Tilskud
paa 75000 Kr. og erklærede sig villigt til at sank-
tionere Sognekommunernes Garanti, mod at Be-
boerne ved en Afstemning gav deres Tilslutning.
Disse Afstemninger var nu foretaget, og alle Sogne
i Aarhus Amt havde givet deres Tilslutning. I
Randers Amt havde der derimod vist sig nogen
Vanskelighed, idet 3 Sogne af egen Drift havde
foretaget Sogneafstemning, og 2 af disse Sogne
nemlig Todbjerg-Mejlby og Ødum-Hadbjerg havde
været imod. For det førstnævnte Sogns Vedkom-
mende kunde man kun glæde sig over Afstem-
ningen, da det derved blev muligt helt at forbi-
gaa dette Sogn, hvilket vilde være langt det hel-
digste, men for Ødum-Hadbjergs Vedkommende
stillede Sagen sig anderledes, idet dette Sogn havde
tegnet sig for en Garanti af 200000 Kr., hvis det
fik 2 Stationer i Sognet, og 125000 Kr, hvis det
kun fik 1 Station. Forretningsudvalget havde dog
ment at maatte fastholde Fordringen om den min-
dre Garanti med 1 Station, da det ansaa den for
det bedste. — Sagen laa nu saaledes for Byraadet,
at der, efter at den ny Linie var vedtaget, mang-
lede ca. 40000 Kr. af Anlægskapitalen. Det var
muligt, at private Folk i Ødum-Hadbjerg vilde
samle dette Beløb, men der var den Svaghed ved
en saadan Garanti, at den ikke let lod sig bringe
ind under samme Former som Kommunernes.
Desuden viste man heller ikke, om det vilde lyk-
kes at samle denne private Garanti, saa hvis de
40000 Kr. ikke kunde faaes ad anden Vej, var
det Talerens Forslag, at Byraadet bemyndigede
dets Repræsentanter til at forhøje Aarhus Garanti
med dette Beløb, og antagelig vilde Byraadet alle-

rede i dette Møde give denne Bemyndigelse. Den største Vanskelighed for Øjeblikket var dog, at Ødum-Hadbjerg nu nægtede den Garanti paa 125000 Kr., som den var indgaaet paa og retslig forpligtig til at vedstaa. Forretningsudvalget havde imidlertid vedtaget at gøre Fordringen om denne Garanti gældende, men Søgsmålet kunde jo trække længe ud, og for ikke at faa hele Sagen til at falde kunde der være Tale om at gaa til Ministeriet med Andragende om Koncession mod at foreløbig Undergaranti af disse 125000 Kr. blev ydet. Dette Spørgsmaal skulde Taleren dog ikke udtale sig videre om i Øjeblikket. — Ministeriet havde stillet den Betingelse for Koncessionens Meddelelse, at Elektricitetsværket skulde være sikret og Vilkaarene for Leveringen af Strøm til Banen i Orden. Oprindelig var Værket kun tænkt anlagt paa Basis af Levering af Strøm til Byen, Banen og Aarhus og Randers Opland, men senere havde der rejst sig en Bevægelse i Odder Opland for at komme med, og Planen var i den Henseende saa vidt fremme, at Professor Rung havde udarbejdet Prospekt for et nyt Værk her i Aarhus i Forbindelse med Byens Værk. Det hele skulde altsaa ordnes som en Art Andelsforetagende, saaledes at det samlede Værk skulde levere Strøm til Byen, Banen og Omegnen til Fabrikspris. Professor Rung regnede med en Pris af 6½ Øre pr. Kilowatttime, men antagelig vilde der komme Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet om, hvorledes Kommunen kunde stille sig i denne Sag. Der var ingen Tvivl om, at alle Kommunerne Syd for Byen vilde garantere for en til deres Forbrug svarende Del af Anlægskapitalen. Hele Ordningen vilde dog tage nogen Tid, saa det var næppe tænkeligt, at Sagen blev sikret bindende paa alle Punkter fra Nytaar,

men Trafikministeren havde da ogsaa lovet at tage lempeligt paa dette Punkt og nøjes med en foreløbig Udtalelse fra Aarhus Byraad om, at Sagen var i Orden, saaledes at Koncessionen kunde faas inden 1. Januar. Taleren viste vel, at der var Stemning for at gaa den Vej, at Aarhus byggede et nyt Værk og solgte Strøm til Oplandet; men om Sagen lod sig ordne ad den Vej var noget andet. Landboerne havde nemlig en ren Tyrketro paa alt Andelsvæsen og vilde sikkert tro, at de ved denne Ordning vilde have solgt sig til for Tid og Evighed at være ude af Raadighed over Prisen for Elektriciteten. Andelsvejen vilde derfor næppe være nogen helt forkastelig Ordning, men tvært imod medføre betydelige Fordele. — I det hele taget var der opstaaet megen Uro om hele denne Sag, hvad vel navnlig skyldtes den radikale Ministers afvisende Stilling, men Taleren vilde dog bede Medlemmerne se roligt paa Sagen, da han var overbevist om, at man med Hensyn til Banen var paa den rette Side. Man havde bestemte Udtalelser fra Etatsraad Kier og Professor Rung, og disse var prøvet af Statens Tilsyn med de private Baner, Kontorchef Raben, der var en meget nøgtern Mand. Elektricitetskommissionen havde tilmed udtalt, at der intet var til Hinder for, at Eneretsbevillingen blev givet. Der var blevet skrevet en Del mod Banen af en Docent Christensen, der imidlertid havde vist sig ikke at være Docent, og af Ingeniør Faber Madsen, som tidligere havde udtalt sig meget stærkt til Fordel for Sagen, og endelig var der forsøgt en meget stærk Agitation paa Landet imod Sagen, og denne Agitation havde givet en Del Betænkeligheder med Hensyn til Rentabiliteten. Etatsraad Kiers første Beregning gik

ud paa, at der vilde fremkomme et Overskud paa $4\frac{1}{4}$ %, men efter at der havde rejst sig nogen Betænkelighed mod denne Beregning, gik Kier saa med til at drage Grænsen for Banens Opland noget snævrere, hvorved Overskudet gik ned til 3 %, altsaa det samme som gode Privatbaner begyndte med. Naturligvis var en saa stor Sag forbundet med Risiko, som for Aarhus dog ikke var forholdsvis nær saa stor som for Landkommunerne, men paa den anden Side vilde Aarhus ogsaa faa en god Aare gennem et godt Opland, foruden at man kunde regne med at faa Elektricitetsværket liggende her i Aarhus. Sidste Efteraar havde Taleren fraraadet at gøre det til en Betingelse, at Værket skulde ligge i Aarhus, men Forholdene havde nu udviklet sig saaledes, at Værket sikkert kom her. Tilmed blev det ikke saa lidt større end fra først beregnet. Efter Professor Rungs Beregning vilde dets Anlægssum udgøre $3\frac{1}{2}$ Million Kr. Desuden vilde Aarhus, hvis Planen blev udført som et Andelsforetagende, være sikret for lange Tider mod at skulle anvende Penge til Udvidelse af Elektricitetsværket. Derved opnaaede man den store Fordel at faa frigjort de 500000 Kr.. der var opført paa Laaneprogrammet i dette Øjemed. At et Anlæg til ca. 7 Millioner Kroner skulde udføres med Aarhus som Centrum, og at Centralbestyrelsen for dette Anlæg kom til at residere i Aarhus, betød ogsaa store Fordele for Byen. — Endelig maatte det bemærkes, at alle Beregninger var udført uden Hensyn til Jernbaneskyldloven, som dog antagelig vilde træde i Virksomhed for Banen, saaledes at man muligvis kunde regne med en ikke ringe Indtægt for Banen paa denne Konto.

M i k a e l J o h a n s e n turde ikke driste sig til at stemme for at forøge Garantibeløbet, da han ikke troede paa Rentabiliteten. Der var ingen Tvivl om, at alle de garanterende Kommuner vilde komme til at betale 5 % p. A. af den tegnede Kapital, hvilket for Aarhus Vedkommende vilde blive 63000 Kr. om Aaret af den allerede tegnede Garanti. Banen var heller ikke populær; ved Afstemningen havde vist kun Arbejderne stemt for, hvorimod alle andre havde stemt imod. Det var allerede en meget betydelig Forpligtelse, Aarhus havde paataget sig. Etatsraad Kier havde selv udtalt, at han ingen Erfaring havde for elektriske Baner, og det maatte erindres, at der ikke var ret langt mellem den projekterede Bane og Grenaabanen. Aarhus Amtsråd havde vel bevilget et Tilskud paa 75000 Kr., men uden Forpligtelse til at udrede yderlig Tilskud, altsaa uden solidarisk Ansvar til at deltage i et eventuelt Driftsunderskud. Desuden havde saavel Aarhus som Randers Amtsråd, saa vidt han erindrede, ogsaa kun tilladt Kommunerne at tegne deres Garanti, mod at de ikke paatog sig noget solidarisk Ansvar. Aarhus og Randers kunde saaledes let komme til at bære det hele, og man maatte derfor, hvis Garantien paa de 1250000 Kr. blev fastholdt, betinge sig, at alle Kommunerne skulde staa solidarisk sammen.

F o r m a n d e n mente, at Hr. Mikael Johansen fuldstændig maatte benægte Rigtigheden af Etatsraad Kiers Beregning, naar han talte om, at man vilde komme af med 5 % af Garantisummen. De 3 % Overskud fremkom jo endog først efter en Reduktion af Banens Opland. Med Hensyn til, at Kier skulde have udtalt, at han ingen Forstand havde paa elektriske Baner, maatte det erindres, at Kiers Udtalelse var, at under Forud-

sætning af, at det var en Dampbane, vilde Beregningen stille sig saa og saaledes, og at Indtægten steg med 50 %, naar Drivkraften var Elektricitet, hvilket man regnede med alle Steder i andre Lande. Amtsraadets Forbehold om intet solidarisk Ansvar at paatage sig vakte ingen Betænkelighed hos Taleren, da der ingen Fare kunde være ved at tage imod de 75000 Kr. og lade alle andre interesserede være solidariske. Faren ved det solidariske Ansvar blev i det hele taget overdrevet ikke saa ganske lidt, idet der kun kunde fremkomme nogen Fare for Aarhus, hvis alle de andre Kommuner blev insolvente, og den Mulighed var dog vist for langt ude.

S a m u e l s e n var bange for, at Professor Rung havde set vel lyst paa Forholdene, naar han mente, at Strømmen skulde kunne leveres for fra 6,2 til 6,5 Øre pr. Kilowatttime. Den billigste Strøm, Aarhus Elektricitetsværk leverede, var til Sporvejen, og den kostede 2½ Gange saa meget. Naar tilmed Randers Amtsraad betingede sig Strømmen leveret til 7 Øre, trængte Rungs Beregning vist til en Gennemregning. Taleren var bange for, at Revisor Borch havde bildt Landboerne ind, at de kunde vente sig noget særligt af et Andelselektricitetsværk, men et saadant vilde efter Belysningsudvalgets Mening spille uheldigt ind i Byens Værk. Udvalget var enig om at anbefale at levere Strøm fra Byens Værk saa billigt som muligt, men der skulde jo nødtigt blive Tab ud af det. Den af Rung foreslaaede Ordning med fælles Kedelhus og Administration vilde sikkert ogsaa føre til en noget uheldig Sammenblanding. Udvalget saa i det hele taget saaledes paa Sagen, at selv om Aarhus Elektricitetsværk ikke kom til at tjene en Smule derved, saa vilde det dog fore-

trække, enten at dette Værk kom til at levere Strøm til baade Lys og Kraft, eller at Aarhus solgte Grund til Banen til et Elektricitetsværk, fremfor den anden Ordning med et Andelsværk. Forøvrigt havde Belysningsudvalget tænkt sig at tilkalde sagkyndig Assistance for at efterregne Rungs Beregninger. Han henstillede til Repræsentanterne i Banen at faa Sagen ordnet i Overensstemmelse med Belysningsudvalgets Tanke.

Formanden kunde tænke sig den af Udvalget for Belysningsvæsenet paapegede Maade for mulig, hvis der samtidig for en Aarrække kunde sikres Landboerne Elektricitet til en billig Pris; men forøvrigt talte man vist paa løs Bund om dette Spørgsmaal, indtil Udvalget havde faaet Efterregningen foretaget. Sammenblandingen ved Administrationen kunde næppe berede Vanskeligheder.

Simonsen syntes ikke, at Aarhus By havde Raad til at lade den store Baneplan strande paa 40000 Kr. Banen vilde fremme Handel og Industri saavel i By som paa Land, og den vilde navnlig byde den store By Fordele paa mange Maader, saa Aarhus burde gøre alt for at føre Planen igennem. Byens Risiko kom ikke nær op mod Landkommunernes, saa Byraadet burde absolut bemyndige sine Repræsentanter til at forøge Garantien med de 40000 Kr., hvormed man ikke engang vilde komme op paa 1300000 Kr., hvilket ikke var ret meget mod det, Landkommunerne garanterede for. Hvis man regnede med 200000 Kr. for Ødum-Hadbjergs Vedkommende, blev det et Beløb af 200 Kr. pr. Individ i Kommunen, medens Aarhus Garanti kun blev 19 Kr. pr. Individ. Trige-Ølsted garanterede for 300000 Kr., skønt hele denne Kommunes aarlige Indtægt kun var

15000 Kr. Landkommunerne paatog sig i det hele taget alle en Garanti, der var ganske anderledes end Aarhus. Taleren havde nok hørt, at der her i Byen fra bestemte Mænds Side var rejst Agitation mod Banen som skadelig og ødelæggende for Byen. Denne Agitation udgik navnlig fra Grundejerforeningens Sekretær Hr. Brems, der argumenterede ud fra et specifikt Grundejerstandpunkt, og det var vel ogsaa som Grundejerforeningens Formand, at Hr. Mikael Johansen argumenterede. Hvis disse Folks Argumenter var rigtige, vilde det være fuldstændig Ironi, at man havde rejst et Mindesmærke for Hans Broge, for netop Hans Broge var en af de ivrigste for at faa saa mange Baner som muligt til Byen. Selv om der kom Forretninger ved Banens Landstationer, maatte det erindres, at disse Forretninger aldeles ikke kunde konkurrere med Forretningerne i Aarhus, som Stationerne kom i let Forbindelse med. Det var Talerens Overbevisning, at Ødum-Hadbjerg vilde vedstaa den tegnede Garanti, men skulde dette ikke blive Tilfældet, var det paa Grund af Afstemningen, og ikke fordi Sogneraadet var blevet betænkeligt. Det syntes, som om en Del af Sognets Beboere var blevet hjemme, fordi Garantien var tegnet. Spørgsmaalet om Tegning af en eventuel Undergaranti for de 125000 Kr. maatte vist helst udsættes, til man fik Sikkerhed for, hvorledes Sogneraadet stillede sig. Vedtog man nemlig i Dag at tegne denne Undergaranti, kunde man være sikker paa, at der vilde blive rejst Vanskeligheder fra de andre Kommuner i Randers Amt. Iøvrigt havde han intet imod, at Aarhus tegnede yderlig Garanti, da han troede, det betød ikke saa lidt at faa 7 Millioner Kr. til Byen, baade

for Arbejdernes, Haandværkernes og de handlendes Vedkommende.

F o r m a n d e n gjorde opmærksom paa, at der ikke forelaa noget Forslag om at tegne Undergaranti for de 125000 Kr. Iøvrigt troede han, at de andre Kommuner netop vilde vedstaa Garantien, hvis de fik at vide, at de var sikker paa Søgmaal og Dom til at betale baade Garanti og Skadeserstatning.

Møller var ganske klar over, at Landkommunerne havde tegnet sig for forholdsvis større Beløb end Aarhus. Da Aarhus Byraad tegnede Garantien, var det sikkert paa det rene med, at det paatog sig en Risiko, men ogsaa, at det gav nede Byen. Selvfølgelig vilde der følge Udgifter med, navnlig de første Aar, men Banen vilde ogsaa tilføre Byen et stort Opland, foruden at en Del af dens Jorder blev salgbare. Den beregnede Godstrafik var sikkert sat noget for højt, da Stationen her ikke kunde siges at ligge helt bekvemt. Med Hensyn til Elektricitetsværket var han af samme Mening som Hr. Samuelson. Han havde Følelsen af, at naar der taltes om et Andelsværk, var det for at faa Aarhus til at garantere som de andre interesserede, hvilket vilde være ret kedeligt, da Aarhus kun enkelte Dage vilde komme til at købe Elektricitet. De første Aar behøvede Aarhus Elektricitetsværk ikke ret store Udvidelser. Produktionsprisen var gjort op til 9 Øre pr. Kilowatt-time foruden Amortisationen, saa selv om man ved et meget stort Forbrug kunde komme noget ned, vilde det dog være tvivlsomt, om man kunde komme ned til Rungs Pris, og at sælge til Indkøbspris vilde betyde Tab. Han kunde ikke se, hvorfor Sagen ikke kunde ordnes saaledes, at

Aarhus selv foretog Udvidelsen, hvilket vilde være at foretrække for den anden Ordning.

F o r m a n d e n gjorde opmærksom paa, at man ved den af Hr. Møller paapegede Maade vilde binde 1100000 Kr. til Elektricitetsværket foruden 250000 Kr. til Gasværket, altsaa henimod 1½ Million Kr. af Laanet. Man vilde derved blive nødt til snart at søge Laan igen, hvilket vilde være til overordentlig Skade, da man aldeles sikkert ikke kunde rejse nyt Laan paa nær saa gode Vilkaar som sidst.

M ø l l e r henviste til, at Gasværket ikke trængte saa haardt til Udvidelse.

S a m u e l s e n var af den Opfattelse, at Banen vilde blive til stor Gavn for Aarhus. Det var Rungs Mening, at naar Byens Maskinanlæg blev for lille, skulde der købes Omformere, og hele Forbruget skulde derefter tages fra Andelsværket.

F o r m a n d e n ansaa det for heldigst at holde den tekniske Side af Sagen ude af Sagen foreløbig.

M o u s t e n skulde gerne indrømme, at Landkommunernes Garanti var større end Aarhus, hvad forøvrigt var meget naturligt, men skulde Aarhus betydeligt højere op, burde man vist hellere lade Sagen falde. Vanskeligheden laa ikke i de 40000 Kr., som han nok kunde gaa med til at garantere for, men deri, at en Landkommune ikke vilde vedstaa sin tegnede Garanti, og i Fordringen om, at Elektriciteten skulde leveres for 7 Øre pr. Kilowatttime. Han vilde gerne vide, om Jernbaneskyldloven kunde blive benyttet eller ej, og om det var Forretningsudvalget, der bestemte, om Koncessionen skulde benyttes eller ej.

M i k a e l J o h a n s e n kendte intet til Forretningsfører Brems Agitation og havde ikke agiteret imod Banen. Ej heller havde han benægtet

Etatsraad Kiers Tal, men kun udtalt en Tvivl om, hvorvidt de passede. Det solidariske Ansvar havde stor Betydning, og Amtsraadenes Sanktion af Sognekommunernes Garanti var vist givet paa det Vilkaar, at Kommunerne intet solidarisk Ansvar paatog sig. Sagen kunde altsaa blive meget farlig for Aarhus, hvorfor den i hvert Fald burde nøje undersøges. Sognekommunernes Garanti ved Baneanlæg var altid større end Købstadskommunernes. Handelsstanden var næppe glad ved Banen, som ej heller bragte noget nyt Opland til Byen. Han udtalte sluttelig sin Forundring over, at Sagen ikke blev behandlet for aabne Døre.

Formanden hævdede atter, at kun hvis Landkommunerne ikke kunde betale, vilde der være nogen Fare for Aarhus, og det Forhold kunde dog næppe tænkes.

Møller spurgte, om Kommunerne var solidarisk ansvarlige med Hensyn til et eventuelt Driftunderskud.

Formanden bemærkede, at Kommunerne havde solidarisk Ansvar ved alle andre Privatbaner, og at det ogsaa vilde blive fordret for denne Bane.

Mikael Johansen ønskede at vide, hvorfor Amtsraadene saa havde taget Forbehold i den Henseende.

Formanden vidste ikke, hvorfor Amtsraadene havde taget dette Forbehold.

Harald Jensen ansaa det for givet, at Aarhus ikke kunde lade Lejligheden gaa fra sig. Det bedste Bevis for, at Banen vilde gavne Aarhus, var Randers Byraads Stilling til Sagen. Randers var nemlig bange for, at Aarhus ved Banens Hjælp skulde suge sig langt op i Randers Opland, og dette vilde jo ogsaa ske. Angaaende det soli-

dariske Ansvar bemærkede han, at de Kommuner, der var med til at garantere, selvfølgelig maatte være med til at betale et eventuelt Underskud i Forhold til den Garantium, de havde tegnet. At Aarhus Amtsråd ikke vilde paatage sig noget solidarisk Ansvar, betød i Virkeligheden intet; Fakta var, at Amtets 75000 Kr. betød et aarligt kontant Tilskud paa 3000 Kr., uanset om Banen gav Underskud eller ej. Selvfølgelig kunde man ikke være garanteret noget, det var man jo sjældent ved saadanne Forretninger, men man foretog en Sandsynlighedsberegning og handlede saa ud fra den. Selv om Aarhus imidlertid skulde komme til at betale noget, saa var den Fordel, der blev skabt Byen ved Banen, ogsaa meget værd, og selv om Fordelen ikke kunde gøres op i Tal, vilde den alligevel veje mange Tusinde Kroner op. Da Kommunerne ikke var bundet længere end til 1. Januar, kunde man faa Lov til at begynde for fra, hvis der ikke forinden var skabt saadanne Forhold, at Koncessionen kunde gives. I Aften forelaa altsaa kun Spørgsmaalet om selve Banen, alt det andet kunde der tales om bagefter. Derfor var det ogsaa i høj Grad nødvendig at garantere for den manglende Sum, der kunde blive fra en 10—15000 Kr. og op mod et halvt Hundrede Tusinde Kroner. Spørgsmaalet var i Virkeligheden nu, om Aarhus Byråd vilde se Banen strande paa denne Sum. Som Svar til Hr. Moustén oplyste han, at Bevillingshaverne meget godt kunde lade være at udnytte Koncessionen. Jernbaneskylden kunde komme til at spille en meget stor Rolle, saa fik man Loven derom bragt i Anvendelse, vilde den sikkert give et godt Plus for Banen, idet hele Jernbaneskylden, da Banen blev anlagt uden Tilskud fra Staten, vilde tilfalde

Banens Ejere, altsaa dem der garanterede for Banen. Med Hensyn til Elektricitetsværket udtalte han, at han troede Aarhus By bedst tjent med at have Landkommunerne med som Medejere og Andelshavere, da de saa vilde blive noget mere interesserede i Værket, medens man, hvis de ikke var interesserede, kunde risikere, at de selv anlagde Elektricitetsværker, hvis de af en eller anden Grund ikke blev tilfreds med Byens store Værk.

F o r m a n d e n gik ud fra, at Anvendelsen af Jernbaneskyldloven var en Fordel, der blev givet med Koncessionen.

C h r i s t e n s e n havde i Fjor udtalt sin Betænkelighed ved at forhøje Garantien fra 1 Million Kr. til 1¹/₄ Million Kr., men naar man var gaaet med til denne Sum, og det var kommet saa vidt med Banen som det var, kunde de nu omtalte 40000 Kr. ikke være det afgørende. Det Ansvar, der kunde følge med at nægte denne sidste forholdsvis lille Garanti, kunde Aarhus i hvert Fald ikke paatage sig. Det var hans Overbevisning, at de garanterende Kommuner maatte staa solidarisk sammen, og hvis dette var Tilfældet, kunde der intet afskrækkende være i, at Aarhus Amdsraad ikke vilde paatage sig noget solidarisk Ansvar. Han troede ikke, det kunde lade sig gøre for Aarhus at anlægge et saa stort Værk, at det kunde levere Strøm til hele Omlandet, dertil vilde Risikoen være altfor stor; noget andet var det, at man kunde ønske Værket bygget paa Byens Grund; men i hvert Fald maatte Udvalget i denne Sag have Assistance af en sagkyndig Konsulent. Forøvrigt var det et Spørgsmaal, om Produktionsprisen for Elektricitet ikke kunde bringes ned til de forlangte 7 Øre, naar Forbruget blev meget stort. Produktionsprisen var nu ca. 9 Øre, men

andre Værker kunde producere den billigere, maa-
ske fordi de benyttede Dieselmotorer. Han saa
intet til Hinder for at bemyndige Udvalget til at
forhøje Garantien med 40000 Kr., naturligvis paa
det Vilkaar at samtlige Kommuner var solidariske.

M i k a e l J o h a n s e n pegede paa, at de en-
kelte Sognekommuner hver havde stillet sær-
lige Betingelser for deres Garanti. Han havde
nu gjort opmærksom paa, at Aarhus Amdsraad
intet solidarisk Ansvar paatog sig; men naar de
Herrer Tilhængere af Banen ikke mente, at dette
havde noget at sige, skulde han ikke tilføje yder-
ligere.

F o r m a n d e n antog ikke, der vilde komme
til at mangle mere end en 10—15000 Kr., men
mente dog, det vilde være rigtigst, at Udvalget
fik Bemyndigelse til at gaa til 40000 Kr.

Det vedtoges med alle Stemmer mod 1 (Mikael
Johansen) at bemyndige Udvalget vedrørende den
elektriske Bane til om fornødent gøres at garan-
tere for yderligere 40000 Kr.

2. (J. Nr. 439—1910). Efter Indstilling fra Sygehus-
udvalget og afholdt Licitation vedtoget det at over-
drage **Tømrerarbejdet ved to Sygepavilloner til
Marselisborg Hospital** til Tømrermester Marquard-
sen for 7950 Kr. og 8900 Kr. for henholdsvis
Pavillonen for pestagtige Sygdomme og Pavillonen
for Hud- og Kønssygdomme.
3. (J. Nr. 427—1910). Fra Udvalget for Belysnings-
værenet forelaa følgende Indstilling om **Besættelse
af Pladsen som Belysningsdirektør**, Oprettelse
og Besættelse af en Stilling som Kontorchef og
Besættelse af Kassererpladsen:

»Efter den Udvikling, der i de senere Aar
har været indenfor Belysningsvæsenets Omraade
og med de Opgaver, der ligger for i Fremtiden, an-

ser Udvalget det for ikke muligt for en enkelt Mand paa forsvarlig Maade at udføre det Arbejde, som hidtil har paahvilet Belysningsdirektøren, naar denne foruden den tekniske og administrative Ledelse tillige skal varetage den merkantile Ledelse og Ledelsen af Kontorerne, hvorfor Udvalget indstiller til Byraadet, at der fra 1. Januar 1911 sker følgende Forandring i Belysningsvæsenets Bestyrelse:

Der ansættes:

I. En Belysningsdirektør (Driftsbestyrer),

II. En Kontorchef,

som under Udvalgets Tilsyn og under Ansvar til Byraadet hver for sit Omraade varetager Belysningsvæsenets daglige Ledelse.

Under Belysningsdirektøren, der har den administrative og tekniske Ledelse af Værkerne, sorterer:

1) Driftsassistenten ved Gasværket, 2) Værkmesteren og Kabelmesteren ved Elektricitetsværket, 3) De aut. Gasmestre og elektr. Installatører, 4) Ledningsnettene, saavel for Gas som Elektricitet, 6) Den offentlige Belysning og iøvrigt alt, hvad der hører ind under det tekniske Omraade.

Belysningsdirektøren lønnes efter Lønregulativets 1. Lønklasse.

Under Kontorchefen, der har den merkantile Ledelse og ligesom Belysningsdirektøren staar i direkte Rapport til Udvalget og deltager i dettes Møder, sorterer:

1) Køb og Salg, 2) Kassererkontoret, (Kassereren varetager de daglige Kassererforretninger under Ansvar til Kontorchefen, hvem han stiller en Sikkerhed af 5000 Kr.), 3) Bogholderikontoret, 4) Maaler- og Meterkon-

tøret, (herunder Maalerkontrollørerne), 5)
Materialforvaltningen.

Kontorchefen er endvidere Udvalgets Sekretær.

Kontorchefen er Byraadet ansvarlig for Belysningsvæsenets Pengebeholdninger og stiller en Kavtion af 10000 Kr.

Kontorchefen lønnes efter Lønregulativets 2. Lønklasse.

I Cverensstemmelse hermed har Udvalget med Byraadets Approbation opslaaet Stillingen som Driftsleder, hvorefter der er indkommet 19 Ansøgninger.

Udvalget indstiller følgende 4 Ansøgere, som efter vort Skøn er bedst kvalificerede til Stillingen som Direktør ved Belysningsvæsenet:

2. Stadsingeniør Løchte, Kolding.

6. Ingeniør Werner Borchsenius, København.

1. Ingeniør Sardemann, Aarhus.

8. Maskinkonstruktør Franz Rygaard, Aarhus.

Stillingen som Kontorchef foreslaar Udvalget fra 1. Januar 1911 besat med Belysningsvæsenets nuværende Kasserer H. Neergaard.

Udvalget skal senere tillade sig at fremkomme med Forslag til Instruks for de nævnte Embedsmænd.

Endelig indstiller Udvalget, at Kassererpladsen, der foreslaas lønnet efter Lønregulativets 7. Lønklasse, besættes med nuværende Assistent Joh. F. Hansen med Anciennitet fra 1. Januar 1911.«

S a m u e l s e n forelagde Indstillingen og oplyste, at Udvalget var enigt om at anbefale Stadsingeniør Løchte fra Kolding til Direktørposten. Iøvrigt havde Udvalget ventet et bedre Udvalg af Ansøgere, men Begyndelseslønnen var maaske og-

saa vel lille til, at man kunde vente absolut 1. Klases Folk.

Møller fremhævede Løchte som en særdeles dygtig og kommunalt interesseret Mand og anbefalede iøvrigt Indstillingen.

Formanden mente, at det af Instillingen fremgik, at Direktøren og Kontorchefen vilde blive ligestillede.

Samuel sen oplyste, at der vilde blive udarbejdet et Reglement, hvorefter Direktøren og Kontorchefen hver vilde faa sit særlige Virkeomraade. Meningen var dog, at alt Værket vedrørende skulde foregaa under Direktørens Ansvar.

Formanden gjorde opmærksom paa, at der i Indstillingen stod, at Kontorchefen skulde staa i direkte Rapport til Udvalget.

Mousten mente, at det, at der fandt Oprykning Sted paa Belysningsvæsenets Kontor, vilde bevirke, at der kom Krav om lignende fra andre Sider.

Samuel sen maatte dog gøre opmærksom paa, at der var Forskel paa de Kontorer, hvor der arbejdede 2—3 Mand, og Belysningsvæsenets Kontor, der beskæftigede 22 Mand.

Magnus Nielsen vilde lægge et godt Ord ind for Konstruktør Rygaard, der havde det bedste Lov paa sig og var anerkendt som en overordentlig dygtig, maskinkyndig Mand, og som tillige var en udmærket Leder. Stadsingeniøren var dog egentlig Bygningsingeniør.

Samuel sen gjorde opmærksom paa, at Rygaard, hvis han blev ansat, vilde blive overordnet for en Mand, der havde været paa Værket i 10 Aar, og som havde samme Uddannelse som han. Rygaard havde desuden intet haft med Gasværker at gøre og heller intet med Ledelsen

af noget Elektricitetsværk, hvorimod Løchte i 12 Aar havde haft med Kolding Gas- og Elektricitetsværk at gøre.

Møller skulde gerne indrømme, at Rygaard var godt anbefalet; men Fabrikant Vestesen havde dog udtalt, at han ikke kunde anbefale ham som absolut kvalificeret til Posten.

Stadsingeniør Løchte af Kolding valgtes til Direktør. Iøvrigt vedtoges Udvalgets Indstilling.

4. (J. Nr. 435—1910). Kommunens **Fripladser ved »Aarhus Handelsskole«** for Vinterhalvaaret 1910—11 bortgaves til:

Meta Sørensen	1 Friplads.
Valborg Sørensen	1 do.
Magda Johanne Nielsen	$\frac{1}{2}$ do.
Marie Bonde	$\frac{1}{2}$ do.

5. (J. Nr. 12¹⁸—1910). Den foreliggende Indstilling om Tildeling af forskellige **Alderdomsunderstøttelser** vedtoges.
6. (J. Nr. 13⁸—1910). Meddelelse fra Udvalget for Fattigvæsenet om, at Udgifterne ved afdøde Bestyrerinde af Optagelseshjemmet Anna K. Petersens Ophold paa Aarhus Amtssygehus ialt beløber sig til 169 Kr.

Til Efterretning.

7. (J. Nr. 3—1910). Der efterbevilgedes 100 Kr. paa Kontoen for ubemidlede badende ved Aarhus Vandkuranstalt.

